

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se simit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Datorință și merit.

Aceste două noțiuni etice se confundă la noi în mod atât de regretabil. Lipsa unei stricte linii de demarcațiune între datorință și merit, duce inevitabil la sleirea forțelor morale și fizice ale unui popor. Preamărirea fieștecărei fapte bagatele, are ca dureroasa consecvență stângerea treptată a *simțului de datorință*. Toate popoarele culte de astăzi chiar prin cultivarea simțului de datorință în familie, în școală și în societate, au ajuns la bogățiile lor materiale și morale și le pot păstra și pe mai departe. Un om inteligent îmi spuse-se, că nu demult a stat de vorbă cu-n simplu soldat german. Eram curios să văd cum judecă oamenii de rând din Germania. Din vorbă în vorbă ajung să-i pun următoarea întrebare: Ei bine domnule ce faci D-ta, când vezi, că au picat în luptă camarazii din dreapta și în stânga? »Ce să fac, — a răspuns germanul, — când văd, că pretinii mei au căzut în luptă, caut să-i suplinesc pe ei și lucru de trei ori mai mult«. Ați auzit, cum vorbește un om de rând din Germania. Cum să nu fie fôrmidabilă puterea unei armate compusă tot din atari oameni, cari au așa înalte idei despre datorință. Cât de admirabil se completează însă părerile unui soldat german simplu cu aceea ce zice un distins filozof al neamului său. Profesorul Eucken în o broșură a sa publicată în decursul războiului, ajunge la concluzia, că măcar de s'ar asocia toți dușmanii și toate răutățile din lume, Germanii vor trebui să iese învingători, pentrucă forțele lor isvoresc din *creșterea și viața lor* sufletească. Munca uriașă, care se desvoaltă în Germania, nu se face de dragul câștigului, ci de dragul caracterului. Prin muncă au înțeles Germanii, că se desvoaltă mai bine ființa omenească. Prin muncă au ajuns Germanii la acel vestit »deutsche Gründlichkeit«. Concepțiile riguroase și atât de sănătoase ale poporului său despre *datorință și muncă*, are în vedere cancelarul gërman, când zice, că Germanilor nu li-e frică nici de diavolul, nici de moarte. *Ordinea, curățenia, modestia și păstrarea* Germanilor sunt cu mult mai cunoscute cred, decât să fie lipsă să le mai illustrez prin exemple. Iată isvoarele

unui popor cult. Și acum să binevoim noi poporul cel ales alui D-zeu să ne uităm în oglindă.

Intr'un fruntaș sat de al nostru cu vre-o câțiva ani mai înainte s'a ținut o restaurare de corporațiuni bisericesti. După obiceiul strămoșesc, un creștin, care de când a eșit din școală nu s'a mai spovedit și cuminecat și despre care poți să juri, că nu mai știe nici o poruncă bisericască ori D-zeească, prezintă prezidiului lista meritușilor viitori membri de comitet. Atâta a fost omul nostru de cuminte să pună în vârful listei pe preotul din sat, ca candidat de președinte, bine înțeles din considerații de partid, nu din stima personală. Toate bune și frumoase, numai că de-odată se scoală unul din cei prezenți și întrebă serios, că oare nu ar fi bine să șteargă pe prept din capul listei și să-l pună pe el. Acesta e un tip de al nostru în port național. Să vedem altul cu țilindru și cu frac. Am avut ocaziunea să aud un domn de al nostru perorând în ton înalt despre datorințele bisericeii noastre și într'un mod indignat până la înălțimea ceriului despre datorințele preoțimeii, dar de câteori a venit rugăminte să-și plătească bagatela dare intelectuală impusă de nevoile maicei bisericeii strămoșesti, tot domnul acesta, totdeauna a făcut pe chinezul neînțelegător. Ce ziceti la purtările ăstorfel de domni?

Unde e la noi simțul de datorință, ordinea și celelalte însușiri sufletești, cari sunt singurile baze temeinice ale înălțării unui popor? Cât sunt celelalte neamuri de serioase și cugetătoare, când e vorba de datorință și merit și cât suntem de ușuratici noi.

Am profesat ani de rândul povestea murii în gură, fără să ne fi dat seama, că isvorul puterilor noastre este înlăuntru.

Corpul omenesc este cel mai mare învățător, activitatea și dăinuirea lui numai așa sunt posibile, că fiecare membru în parte își împlinește conștiințios datorința sa: plumânile respiră, inima regulează circulația sângelui, ochii văd, urechile aud, creerii săvârșesc munca nobilă a cugetării. Cât vre-un organ nu-și poartă grije de treaba sa, corpul întreg e bolnav și se poate prăpădi. Așa e și cu viața unui neam, care se poate asemăna cu-n corp. Nu pot să meargă acolo

lucrurile bine, unde economii în loc să se perfecționeze neconținut în economia lor, cultivă drepturile, unde iuriștii în loc să facă adânci studii de sociologie au luat asupra lor sarcina de a fi fără hirotonire urmașii sf. apostoli și învățăcei și se ocupă cu întrebări pur bisericesti, unde teologii sunt siliți să facă economie *până când vor ajunge credincioșii lor să înțeleagă, că inima curată și stomacul gol nu s'au învoit la un loc decât numai la persoanele cu mulți ani de asceză riguroasă la activul lor. Toate acestea lucruri sunt posibile acolo unde simțul de datorință al sioguraticilor membrii a amortit ori chiar murit.*

E ușor de înțeles deci, că cea mai de căpetenie problemă culturală a noastră pe viitor va fi să insistăm din toate puterile, ca *familia școala* și societatea să cultive în fieștecare membru al neamului *simțul de datorință*. Când ne va reuși ca pe fieștecare fiitor bărbat să-l pregătim bine pentru misiunea ce i-se potrivește și să-i infiltrăm în suflet dragostea și zelul pentru aceasta, atunci sănătatea și progresul pe toate terenele va veni dela sine. Prin cultivarea *simțului de datorință* vom ajunge să fericim nu numai neamul, ci și pe indivizii singuratici. Numai adâncindu-ne fiecare în chemarea noastră putem să descoperim frumseți și taine necunoscute. Simțul de datorință binecultivat concentrează puterile omului și îl fac capabil să ajungă la rezultate în munca sa. De împlinirea datorințelor e legată mulțumirea de sine pe lumea aceasta și numai împlinindu-ne riguros datorința noastră, putem aprecia după merit prestațiunile și dorințele juste ale altora. Repararea vieții unui neam se începe cu schimbarea conștiinței. Iată ce frumoase și înțelepte cuvinte are distinsul pedagog Foerster despre cultivarea internului. »Cu cât mai multe deobligamente are conștiința noastră față de aproapele cu atât se eliberează mai mult natura noastră spirituală de înclinările ei josnice. Orice considerare față de alți, orice îngrijire și fidelitate nu este numai un tribut față de alții, ci totodată și mijloace prin care duhul nostru triumfează asupra naturii. Conștiința noastră este puterea noastră față de viață și unde conștiința își pierde puterea acolo omul devine pasiv pe lângă toate vorbele și gesturile eroice«.

Iată deci că și cei mai serioși oameni de știință ajung să recunoască, că un neam ca și un individ singuratic, numai prin puterea launtrică poate susține, un principiu, pe care biserica creștină îl profesează de atâtea sute de ani. Dacă voim deci să trăim cultura noastră, trebuie să fie în primul rând cultură internă, fără de care civilizația externă nu este binecuvântare, ci venin. Fără să vrem, timpul ne va aduce la bi-

serică și slujitorii ei, pentru că aceasta instituțiune este cea mai chemată să ne crească sufletele. Să începem deci cultivarea conștiinței în biserică și școală și în special a simțului de datorință, fiindcă acest sentiment înalt este abcdarul culturii. Să nu mai aplaudăm cu bravo și hurra fiecare faptă bagatelă, pentru că meritele vin abia după împlinirea datorințelor. *Rusticus.*

Din activitatea pastorală.

Sfaturi.

Iubitul meu elev!

Acum la examenul vostru am avut iarăși momente foarte duiioase. Și cum ar fi fost cu puțință să nu simt durere în inima mea, când v'am rostit obicinuitele cuvinte de adio, pentru că patru ani de zile am petrecut mai gata fieștecare zi cu voi, v'am cunoscut așa de bine pe toți, am știut toate pornirile voastre sufletesti, bune și rele, silindu-mă din toate puterile mele să le întăresc pe cele dintâiu și să le slăbesc pe cele din urmă. Oh copii! voi nu știți cât de mult vă iubim noi învățătorii vostri. Cu câtă dragoste și zel intrăm noi în școală, fiind convinși, că dacă vom cultivă mintea și inima voastră, așa cum trebuie, atunci am pregătit un viitor mai bun și mai frumos omenimei. Iți aduci tu aminte cât ați fost voi cu toți de mândri și veseli după ce am încheiat examenul, la care ne-ați făcut o așa mare cinste învățătorilor vostri, răspunzând precis și cuminte. Voi ați fost bucuroși, cum se șade oamenilor cu conștiința liniștită a datorinței împlinite, eu unul însă am fost trist, îndepărtarea voastră de pe băncile școalei, unde eu m'am obișnuit să văd în toate zilele, mi-a picurat stropi de amăreală în suflet. Oh Doamne vacanța e lungă și cine știe; pe unul îl va reține tatăl său la plug, altul se va mută poate cu părinții în alt sat, ce nu-i cu puțință în o lume în care oamenii se întrec cu furnicile, al treilea va merge mai departe, așa că noi cei atât de obișnuți unul cu altul, nu o să ne mai întâlnim iarăși cu toții la toamnă. Muguri muguri verzi și fragezi cum vă risipiți și voi în toate părțile lumii. Și iată că inima nu m'a înșelat, temerea mea s'a împlinit, pentru că precum îmi scrii chiar tu ești unul din aceia, cari la începutul anului școlar nu o să mai fii între noi.

»Iubiții mei părinți, după ce am isprăvit cu cele patru clase primare, s'au hotărât să mă trimită într'un oraș depărtat la gimnaziu. Mama mă pregătește din zi în zi, vorbindu-mi de viitor, și e foarte strictă cu mine, când încep să plâng după jucăriile mele și după pretinii mei, deși eu văd bine, că mama nu vorbește cum simte,

ea va plânge cu siguranță mai mult după mine, când voi pleca. Incetul cu incetul văd că nu mai e nici o scăpare, ci trebuie să mă rup cu sufletul de locurile și oamenii de aici. A sosit deci timpul, ca recunoștința despre care am învățat atâta în orele de religie să o practic față bătrânul meu catihet. Vă mulțumesc bunul meu catihet pentru ostăneala avută cu mine, rugând pe bunul D-zeu să vă facă cu puțință, ca prin îndelungați ani să fiți în stare să învățați și pe alți copilași datorințele creștinești. De despărțire rog pe bunul meu catihet să-mi deie vre-o câteva sfaturi folositoare pentru viața cea nouă ce-mi stă înaintea...»

Dragă copile! Îți mulțumesc pentru drăgălașele tale cuvinte de adio și rog pe bunul D-zeu să binecuvinteze toți pașii vieții tale și să te facă un om bun și harnic în locul unde te va pune soartea. Iubirea cea mare a părinților tăi tu nu o poți răsplăti altcum, decât cu purtarea ta cea bună în viața ta cea »nouă«. Nu durere, ci bucurie trebuie să simți în suflet, că ai să mergi de aici departe.

Gândește-te bine! Vremea trece repede și dacă tu nu cauți să te folosești de dânsa bine, muncind neconținut, azi mâne te trezești om mare gol la minte și la inimă. Tu, ce-i drept, trebuie să te desparți de casa părintească, de învățătorii și pretinii tăi, în schimb însă vei deveni un om *luminat* și *nobil*. Și ce frumoasă e lumina și nobleța! Mergerea ta la studii e o mângâiere și pentru noi învățătorii tăi, pentru că adeseori ne cugetăm la faptul prea adevărat, că nici noi nu vom face pământului umbră până-i lumea și atunci cine ne va lua locul, dacă nu copii cuminiți ca și tine. Ce privește sfaturile pentru »viața nouă«, catihetul tău se silește să nu-ți rămână dator cu răspunsul. Iubitul meu elev! cât ai fost cu mine tot aceea te-am învățat să fi sincer, pentru că nesinceritatea e rugină pe sufletul omului, de aceea îți mărturisesc sincer, că am stat multă vreme la îndoială, ca să-ți răspund. Să-ți spun adevărul despre viață! am cugetat, că ai să te sperii, să-ți spun niște minciuni frumoase! mi-a fost teamă, că azi mâne și-se vor deschide și ochii tăi sufletești și atunci o să mă amintești cu zâmbete pe buze. Mai bine e deci să mă țin de gândul cel dintâi. Viața e foarte grea și foarte spinoasă dragă copile! deci învață-te de mic să fii cuminte. Cei mai mulți oameni cu cari ai tu să te întâlnești de acum încolo sunt *leneși*, *răi* și *invidioși*, cari vor tinde tot mereu să-ți ruineze sănătatea și fericirea ta. Prima ta datorință va fi deci să ocolești pe atari oameni și să nu adoptezi nici unul din moravurile lor. Tu să rămâni toată viața ta așa *punctual* și *sârguincios*, cum ai învățat să fii dela părinții și învățătorii

tăi și să te ferești ca de foc a face speculă cu munca. Tu trebuie să ai pururea o învățătură pe cât de scurtă pe atât de mezoasă, care sună: Fără muncă omul, aibă toate averile din lumea aceasta, rămâne primitiv. Minte, sentimentele și voința, adică tot aceea ce e mai bun în om, se desvoaltă numai prin muncă. *Prin lene te înșeli pe tine însuși*. Din munca neconținută răsare sănătatea trupului și a sufletului.

Caută de acum, din bună vreme, să-ți câștigi aleele însușiri *trupești* și *sufletești*, pentru că acestea au mai mare putere în viață decât diplomele și protecția. Păstrează-ți în primul rând sănătatea are acelaș rol în viața omului ca fundamentul la casă. Învață-te de mic să fii *onest* și *complezent* și te asigur că ai să treci mai ușor peste greutățile vieții. Oamenii de cinste te vor respecta și iubi, iară cei ticăloși vor ști frica de tine. Cu-n cuvânt tu învață-te de acum să-ți clădești fericirea ta pe munca și forțele tale și nu legă speranțe prea mari de ajutorul și bunăvoința altora. Ferește-te să ajungi soartea oamenilor, cari la bătrânețe plâng și se jeluesc, pentru că la tinerețe așa au făcut cu sufletul lor, ca cucul cu ouăle, l'au lăsat să-l clocească altul.

Mai la urmă am lăsat să-ți vorbesc despre *religiositate*, ca despre sentimentul cel mai ponderos în viața omului, cu intențiunea ca cuvintele spuse mai urmă să și-se întipărească mai bine în memorie. Tu acasă, dimineața, la amiază și seara te-ai rugat lui D-zeu, dându-ți totdeauna seama de faptele tale rele și rugând pe bunul D-zeu din adâncul sufletului tău, să-ți ajute, ca să te îndreptezi. Ține-te de obiceiul acesta până la capătul vieții tale cri unde te va duce soartea. Tu te roagă lui D-zeu cu tot atâta căldura și devotamentul, ca și când iubita ta mamă ar fi tot lângă tine. Nu uită, că religiositatea păstrează cugetarea, simțirea și voința oamenilor curate și curățenia aceasta este unicul izvor de fericire adevărată. Când ochii trupești slăbesc și se tulbură și frumsețile lumii dispar de sine, când sufletul e bolnav, de fericire nu mai poate fi vorba.

Tu nu face cu religiositatea, aceea ce fac cei mai mulți oameni, cari privesc acest înalt sentiment, ca o *haină*, pe cari o îmbracă de câte ori cer lucrul acesta ochii lumii și o des, bracă de câte ori pretind interesele lor proprii-acestea cât de păcătoase. Religiositatea ta fid sânge și carne, de care să nu te lapezi nici căne și atunci binecuvântarea lui D-zeu o să te însoțească toată viața.

Atâta am să-ți răspund la drăgălașa ta epistolă de adio, dorindu-ți din sufletul meu tot binele. Când vei simți iarăși vre-o lipsă sufletească scrie-mi și cu toată dragostea îți va răspunde al tău
iubitor catihet.

Predică despre desăvârșire.

Textul Matei c. 5. v. 48.

Fiți desăvârșiți, precum
părintele vostru din ceriuri
este desăvârșit.

Iubiți creștini!

Copilul se naște pe lume mic, slăbuț, neputincios, așa că dacă părinții nu s'ar îngriji de el, nu l'ar hrăni, nu l'ar îmbrăca, nu l'ar ține la căldură, acesta cu siguranță s'ar prăpădi. Așijderea și sufletul copilului e fraged, ca o florică, căreia îi trebuie multă căldură și lumină, ca să se poată desvolta încetul cu încetul. Vreme îndelungată 20—30 de ani sunt de lipsă până copilul micuț ajunge om mare, care e în stare singur să-și câștige pâinea cea de toate zilele și poate să se conducă singur. Dar nici după vremea aceasta omul nu poate să zică, că e scutit de greșeli de cugetare, de greșeli de patimi și că nu intră de bunăvoie în gura primejdiiilor. Câți oameni nu moștenesc averi mari atunci când sunt în toată firea și fiindcă sunt nebăgători de seamă, fiindcă judecă greșit ajung să-și cheltuiască în scurtă vreme toată averea, căzând apoi în cea mai neagră mizerie. Câți oameni sunt sănătoși și ajung prin o rea judecată la moravuri rele, cari le mănă comora aceasta și-i leagă de patul durerii pe toată viața! Ce-i mai ușor pe lumea aceasta, decât să alunece omul cu mintea pe cărări greșite și să-și sdrobească sufletul?! Domnul nostru Isus Hristos cunoscând slăbiciunea firii omenești și multele ce o amenință, a impus creștinilor o *datorință de mare folos*, care sună: „Fiți desăvârșiți, precum părintele vostru cel din ceriuri este desăvârșit“. Cu cuvintele acestea, Mântuitorul lumii, zice: Tu omule slab și neputincios, supus slăbiciunilor și patimilor, nu te ține pe tine înțelept, pentrucă înțelepciunea cea adevărată așa e de departe de tine, ca ceriul de pământ. E mai bine pentru tine să fi umilit și plecat, căutând neconținut să-ți cioplești mintea și inima, încărcate de nepricepere și păcat, decât să te fâlești cu aceea ce nu ai.

Iubiți creștini! Noi suntem un popor nefericit, cari ne batem capul mai puțin cu desăvârșirea de care vorbește domnul nostru Isus Hristos. Ce folos că avem vorba aceea cuminte, „că omul învață până la moarte și totuși moare neînvațat“, dacă nu ne ținem de ea. La străini înțelepții sunt așa de rar, cum e natural să fie, la noi sunt din nefericire foarte mulți. Și înțelepții aceștia număroși, cari nu și-au arătat înțelepciunea lor nici când prin fapte, împedecă bunul mers al bisericii al școlii și munca conducătorilor acestora. Înțelepciunea, adecă desăvârșirea minții și a inimii se câștigă foarte greu. Ani mulți de învățătură, de cugetare și încercare se cer, ca omul să poată zice, că știe ceva pe lume, dar și atunci știe foarte dar foarte puțin. Oamenii pe cari îi admiră toată lumea, cari au iscodit fel de fel de mașini, cari au vindecat morburii grele, sunt blânzi, modești și nu se fălesc nici când cu înțelepciunea lor. Hainele lor sunt simple și vorbele lor așezate. Și fapt, care vi-se va părea mai minunat, toți oamenii mari sunt plini cu frica de D-zeu.

Ce rușine mare e deci și păcat ca noi ce petrecem toată viața la coarnele plugului, să ne ținem *filozofi mari și înțelepți* și să credem, că noi stăm așa de sus, încât nu mai avem lipsă să învățăm nimic.

Cine se ține înțelept fără să fie, păcătuiește contra poruncii Domnului nostru Isus Hristos, care a zis, că omul toată viața să învețe și să dea înainte. Afară de păcatul acesta mare, să face de răs și își pricinuește

sie-și cele mai mari pagube materiale și morale. Omul care se ține umilit și neștiutor, e cu mare băgare de seamă în toate lucrurile sale și îi place să asculte învățături folositoare, e atent la toate și așa din zi în zi dă tot mai înainte, pe când așa numitul înțelept infumurat, care crede, că capul lui e o magazină de cuminenie, rămâne îndărăpt și face greșeli peste greșeli și prin faptele sale necugetate își atrage pedeapsa lui Dumnezeu.

Iubiții mei creștini, învățătura bună e lumina, iară înțelepciunea deșartă întunerec, deci cu cât va fi cineva mai înzestrat cu înțelepciune adevărată, cu atâta va umbla mai luminat în viața aceasta. Învățătura bună, însă să câștigă cu umilință și cu multă trudă și dânsa vine în primul rând dela D-zeu. Dacă omul e cu inima și să roagă lui D-zeu cu vreme și fără vreme, atunci bunul D-zeu în toate afacerile lui îi luminează mintea și îi dă gânduri bune. Iară omul cu mintea luminată isbutește mai ușor în viață și scapă de multe primejdii, pe când fără ajutorul lui D-zeu, omul rămâne în întunerec și se lovește la tot pasul de greutate mari. Deci desăvârșiți-vă toată viața voastră prin rugăciuni fierbinți către bunul D-zeu. Fieștecare lucru al vostru îl începeți prin a vă rugă lui D-zeu, ca să reverse asupra voastră darul și binecuvântarea sa.

Înțelepciunea adevărată de care are omul așa mare lipsă să mai câștigă în o școală creștină bună. Toate neamurile cari vreau să trăiască mai frumos și mai ușor pe pământ își ridică școli bune, unde tineretul să se împărtășească de o cât mai bună învățătură, unde să se deie să-și chibzuiască vorbele, faptele, vremea și lucrul din cea mai fragedă tinerețe. În școli bune ajunge omul să învețe adevărul de mare valoare, că mai mult poate face cu mintea luminată decât cu puterea. Vă aduceți cu toți aminte, cum omul din poveste, a făcut o casă și după ce a fost gata, a văzut că e întunerec într'ănsa, deci s'a apucat și a căutat să care lumina cu sacul pe coș dar inzădar, casa nu s'a luminat, până ce a venit un om mai cuminte, care a tăiat ferestri în zidurile casei și iată într'o clipă toată casa se luminează. Cu omul fără de judecată din povestea aceasta se aseamănă poporul, care nu se desăvârșește tot mereu. Iubiții mei creștini desăvârșiți-vă deci neconținut, jertfiți pentru biserică și școală voastră, dați-le cinstea ce li-se cuvine preoților și învățătorilor și le stați întru ajutor, pentrucă fără biserică, fără școală, fără preoți și învățători voi veți fi poate bogați și văzuți, dar sunteți ca casa din poveste, întru care nu este nici un strop de lumină. Smeriți-vă ca Domnul Dumnezeu să vă înalțe acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

Tit.

Nr. 10 E. G. B.

Aviz.

Stipendiștii fundațiunii »Elena Ghiba Birta«, prin aceasta sunt provocați, ca până în 18/31 iulie să-și prezinte la subscrișul comitet administrativ, testimoniile dela finea anului școlar espirat, — la din contră pe viitor li-se vor sistă stipendiile.

Comitetul administrativ al fundațiunii
„Elena Ghiba Birta“.

CRONICA.

Conzistorul metropolitan. Hotărâri în chestia alegerilor congresuale. Consistorul metropolitan întrunit la Sibiu, a ținut ședințe în zilele de 22 și 24 l. c. n., în cari a rezolvit numeroase chestiuni, cari au intrat spre deliberare și hotărâre la cel mai înalt for bisericesc gr. or. române.

La ședințele presidate de P. S. Sa Episcopul Aradului au participat cu totul 16 membri. Dieceza Caransebeșului a fost reprezentată prin P. S. Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea, arhimandritul Filaret Musta, protopopul Dr. G. Popovicin și d. n. Dr. V. Branisce și Dr. G. Dobrin, iar dieceza Aradului prin Vicarul dela Oradea-mare V. Mangra protosincelul R. Ciorogariu și protopopul T. Roxin.

Cel mai important obiect dela ordinea zilei l-au format *protestele înaintate în contra ultimelor alegeri pentru congresul național bisericesc, care are să aleagă pe noul mitropolit.*

După informațiunile »Foi Poporului« din Sibiu s-a hotărât a nu se face cercetare în ca-surile, cari au fost protestate, ci *protestele să se înainteze la congres, fiind acesta competent a hotărâri în cauză; în schimb consistorul metropolitan a ales în ședința de Vineri o comisiune, care să pregătească un memoriu, ce se va înainta la cercurile competente și în care se vor expune toate gravaminele noastre de când cu alegerile congresuale.*

Memoria metropolitului Șaguna Remarcasem blasfemia lui Moldovan Gergely contra memoriei marelui nostru metropolit Șaguna. Părintele Dr. I. Lupaș și-a tipărit în limba maghiară observațiile la comunicatele lui Moldovan Gergely, reproduse în »Olcó Könyvtár« din »Budapesti Szemle«. Reflexiunile părintelui Lupaș sunt tipărite pe 36 pagini în tipografia arhidiecezană. Nu e nevoie să mai spunem, că părintele Lupaș face de rușine produsul literar a lui Moldovan Gergely. Din parte-ne mai observăm, că »Telegraful Român«, carele a reprodus comunicatul nostru, recunoaștem nu tocmai norocos stilizat în partea ultimă, a înțeles-o rău. Nu a fost intențiunea noastră de a face răspunzători pe uniți pentru cele scrise de Moldovan Gergely.

Din tragedia războiului. Harnicul nostru învățător și neobosita lui muncă afară de școală a crescut 3 fii și 2 fice. Unul dintre fii, Aurel, a fost avocat în Chișineu, iar cei mai mici, Iustin și Romul doctori în drepturi, candidați de advocați, o fică i-a fost măritată după distinsul învățător din Socodor, Moise Mariș. Atât ginerele cât și cei trei fii au luat parte în luptele sângeroase ale fiorosului războiu. Ginerele Moise Mariș a căzut mai nainte pe frontul rusesc, după el fiul al doilea Iustin, tot pe frontul rusesc, mai

în urmă în luptele dela Arsiero căzu și fiul cel mai mare, avocatul Aurel. Romul luptă și mai departe pe front. Și noi știm ce înseamnă a fi acum pe front.

Iată un adevărat erou al vieții, care toată viața și-a jertfit-o pentru creșterea fiilor, și prin stăruința lui de fer și a bunei soții și-a crescut fii buni și învățați cum la puțini cu dare de mână le este dat a-și vedeă familia crescută, acum își vede în mormântul războiului astrucat rodul vieții sale cinstite. Cu drept cuvânt poate zice cu prorocul: nu este durere ca durerea mea.

Acum îți rămâne, iubite dascăl român, eroismul de a suportă și aceasta lovitură cu eroismul ce ai suportat greumintele creșterii fiilor. Știu că ce greu îți este, dar știm și cât de mare ești în abnegațiune. Implorăm grația D-zeească să ți dea tăria sufletească a suportă și aceasta cruce a suferințelor, să ți dea ce noi nu putem să-ți dăm.

Mulțămită publică. Poporeanul Vasiliu Ardelean (păcala) din iubire și dragoste față de sf. maică bisericească au donat pe seama bisericești o „Evanghelie“ cu litere latine legată în piele cu copcii în preț de 40 coroane; deci în numele comunei bisericești primească mulțămitele noastre cele mai ferbinte. Ursad, la 10/23 iunie 1916. Georgiu Cherecheșiu, preot adm.

Poporeana Eva Baghiu din iubire și dragoste către maica bisericească a cumpărat pe seama sfinte bisericești o cădelniță din argint de china în preț de 32 coroane, în numele comit. parohial primească mulțămitele noastre. Petegd, 10/23 iunie 1916. Georgiu Gherecheșiu, preot.

Necrolog. În 6/19 Iunie a. c. a reposat subit parohul din Budințiu D. Popovicu, după un serviciu de 35 ani, și în etate de 59 ani. A fost asessor scaunal, membru în sinodul protopresbiteral și în epitropia protopresbiterală ani de a rândul; — Actul funebreal l'a săvârșit: Pr. On. D. Protopop tractual cu asistența a 9 preoți și învățători și numărös public din loc și din jur. Jalnica familie: Maria, soție, fiul Constantin student și Elena, Paulina preoteasă., Aurora, David, fratele Popovici preot, sora Livia Căprariu și soțul preot, nepoatele: Paulina, Columbia, și multele cuscreni de preoți.

Poșta redacției.

Unui preot. Cele trimise nu se pot publică în organul oficios al bisericești, fără a fi incuviințate de Episcopul locului. Ele sunt compuse dealtfel după forma celorlalte dela serviciile particulare. Pentru împrejurările de azi, vezi: „Pentru cerere și câștigarea celor de trebuință și de folos“, din liturgierul tipărit cu litere latine Sibiu și cel din România aprobat de Sfântul Sinod, asemenea „Pentru năvălirea vrășmașilor“ aflătoare în toate liturgiile.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școala confesională gr.-or. rom. din **Fiscut** (Temesfüskut) tractul Lipovei în nex cu ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 296/1916 se publică de nou concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt;

1. In bani gata 1060 cor.
2. Cortel liber în edificiul școalei, cu grăbină de 200 stânjini².
3. Spese de conferință în senzul concluzului Ven. Sinod eparhial 91/1914.
4. Pentru scripturistică 10 cor.
5. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fileri.
6. Intregirea salarului se va cere dela stat, carea este asigurată prin rezoluțiunea Ex. Sale Dlui ministru cu Nr. 94987/1913.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoarești se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ comuna bisericască.

Alesul învățător este îndatorat, să conducă strana, să conducă și supravegheze școlarii la sf. biserică în dumineci și sărbători și alte funcțiuni liturgice fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursele lor adresate comitetului parohial din Fiscut (Temesfűskut) pe calea Prea Onor. Oficiu protopopesc a Lipovei (Lippa) ajustându-le cu următoarele documente originale:

a) Extras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar, încât este asentat și a făcut anul de voluntar, ori nu, — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial gr.-or. rom. din Fiscut, ținut la 1/14 septembrie 1914.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* ppresb. insp. școl. —□— 1—3

In temeiul ord. Ven. Consistor de sub Nr. 4941/915 pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă bolnavul preot Panteleimon Ardelean din **Dubești**, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“, socotit dela datul de față.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Două din trei părți a sesiei parohiale.
2. Jumătate din venitele stolare legale și
3. Jumătate din birul parohial legal.

Reflectanții, cari trebuie să aibă ecalificație pentru parohii de clasa I., sunt poftiți a-și așterne petițiile concursuale comitetului parohial din Dubești, în termenul concursual, pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț (Belencze, Temes-megy), instruate conform normelor în vigoare provăzut și cu atestat despre eventualul serviciu prestat ca preot ori învățător și a se prezenta pe lângă observarea strictă a §-lui 33 din Reg. pentru parohii, într'o Duminică sau într'o sărbătoare în s. biserică din Dubești, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic, eventual în oratorie și în săvârșirea serviciului divin.

In lipsă de reflectanți cu ecalificațiune de clasa primă, se vor admite și recurenți cu ecalificațiune de clasa II-a, iar in lipsa acestora și cei cu ecalificațiune de clasa III-a.

Alesul e dator să plătească dările și ecvalentul după pământul ce-l beneficiază și să catehizeze la școala de acolo fără altă remunerație.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter. —□— 1—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. rom. din **Ohabasârbească** (Rácszabadi), tractul Lipovei, devenit vacant prin pensionarea învățătorului Andreiu Șandru, pe baza ord. cons. Nr. 1488/916, se publică de nou concurs, cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. In bani gata în senzul art. de lege XVI. din 1913 dela comuna bisericască până la suma 1792 cor., iar competițele dela aceasta sumă în sus sunt asigurate dela stat cu rezoluțiunea ministerială de sub Nr. 155412/913.

2. Cortel liber în edificiul școalei și grădină aparținătoare.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Pentru scripturistică 10 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței învățătoarești se va îngriji însuș învățătorul, iar de curățirea externă și de a salei de învățământ comuna bisericască.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericesti să-i conducă și supravegheze la sf. biserică în dumineci și sărbători și alte funcțiuni liturgice fără alta remunerațiune.

La concursul de față sunt admise a reflecta și învățătoare — femei — diplomate pentru posturi învățătoarești, cari la caz de s'ar alege, vor fi îndatorate să plătească cantor în locul lor, din salarul ce beneficiază ca învățătoare.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursele lor în termenul concursual P. On. Oficiu protopopesc din Lipova (Lippa) adresate comitetului parohial din Ohaba sârbească și ajustate cu următoarele documente originale: a) estras de botez din matricula bis. și de naștere din matricula civilă, b) diplomă de învățător, c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) dela antistia comunei natale, d) declarație privitor la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu, — având a se prezenta sub durata concursului în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. bis. din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din Ohaba sârbească ținută la 25 august (7 sept.) 1915.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu protopresbiterul tractual *Fabriciu Manuilă* inspector școlar. —□— 2—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. II-a **Prăjești** cu filia **Donceni**, vacantă prin moartea preotului Petru Lazar, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. of. „Bis. și Școala“.

Emolumente:

1. Sesia parohială (în Prăjești 12 jugh. cat., în Donceni 8 jugh. cat.)
2. Birul legal.
3. Stolele legale.
4. Casa parohială.
5. Eventuala întregire de stat, pe care parohia n'o garantează.
6. Beneficierea unui intravilan în Donceni.

Alesul are să plătească contribuția după sesia parohială și are să catehizeze fără alta remunerație.

Reflectanții au să-și prezinte recursele adresate comitetului parohial și ajustate conform regulamentului — și cu atestat de serviciu — oficiului ppbiteral din Buteni și au să se prezinte în termenul concursual

în s. biserică de Prăjești, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorii.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *F. Roxin* ppbiter.

—□—

2—3

În tenoarea rezoluțiunii Ven. Consistor diecezan cu Nr. 2407/1916, se publică concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională ort. română din **Ilteu** (Iltő), tractul Mariaradna, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata din lada cultului 600 cor., dela aceasta sumă în sus salariul e asigurat dela stat cu rezoluția ministerială Nr. 77357/1911.

2. Cortel liber în edificiul școlii și grădina apartinătoare.

3. Spese de conferințe 20 cor.

4. Curatorat 20 cor.

5. Scripturistică 4 cor.

6. Prețul alor 8 stângini de lemne, din cari 3 sunt pentru școală à 22 cor. = 176 cor.

7. Dela înmormântări unde e poftit 1 cor., iar cu liturgie 2 cor.

De curățirea internă a locuinței învățătorului se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă și a salei de învățământ comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze școlarii în cântările bisericești, să-i conducă la sfta biserică în dumineci și sărbători, să conducă corul bisericesc și să facă socoțile culturale fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poftiți să-și înainteze recursele lor în termenul concursual P. O. Oficiu protopresbiteral din Mariaradna, ajustate și cu declarația privitoare la serviciul militar încât este asentat și a făcut serviciul militar ori nu, apoi cu atestat de apartinență și cu documente despre eventualul serviciu de până aci, — având a se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protoprebiterul Radnei.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți-cantorale dela școala veche ort. or. rom. din **Chitighaz** (Kétegyháza, comit. Békés, dieceza Arad, protopopiatul Chișineu) amăsurat dispozițiunilor Ven. Consistor de sub Nrii 2081 4497/915 să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. diecezan „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 1100 cor. solvinde anticipative în rate lunare, conform coalei de dotațiune. 2. Cvarțir liber cu 3 chilli, 1 culină, 1 cămară, grajd, colnă și grădina de legume. Să notifice însă, că parohia își susține dreptul la 300 stâng□ din grădina școlară, partea ce cade spre piață, iar învățătorul ales și întărit e îndatorat, ca la o eventuală trebuință să cedeze acest teritor fără nici o remunerațiune și opunere. 3. Spese pentru conferințele învățătoresți tractuale și generale, în caz de participare 30 cor. 4. Pentru scripturistică 10 cor. 5. Dela înmormântări mari 2 cor. dela cele mici 1 cor. pentru hora mortului — în caz de să va pofti — 2 cor. iar pentru participarea la pause (parastase) 40 fil. 6. De încălzirea locuinței învățătoresți

să va îngriji însuși învățătorul, iar de a salei de învățământ comuna bisericească. Despre familiaș să va îngriji epitr. cult. nu altcum și de curățirea internă și externă a edificiului școlar precum și a locuinței învățătoresți una dată într'un an, de sine înțelegându-se, că învățătorul ales în privința aceasta nu poate să-și formeze felurite pretenziuni. 2. Intregirea salariului învățătoresc conform artic. XVI. din 1913 este asigurat cu ajutorul de stat, anterior votat, ceea-ce la timpul seu să va cere și pentru noul învățător, parohia însă nu il asigură.

Dările după beneficiul învățătoresc, le va plăti alesul.

Tot alesul învățător e îndatorat, că fără alta remunerație în fiecare Duminică și sărbătoare, nu altcum și în postul mare să îndeplinească însuși afacerile cantorale în strana dreaptă, să conducă elevii la biserică, să participe gratis la funcțiunile publice și oficioase în și afară de biserică, și să introducă școlarii în cântările liturgice.

Cel ce va ști să conducă cor vocal și va dovedi capacitatea cu atestat la tot cazul va fi preferit, și întrucât din an în an va instrua elevii pe note în duet și în terțet, și la dorința preotului fungent va cânta cu ei sub decursul sf. liturghii și la alte funcțiuni, va primi ulterior un onorar anual de 100 cor. care sumă îi să asigură până când va instrua și va conduce corul vocal. În caz dacă corul elevilor școlari va prospera și va progresa îi să asigură ameliorarea onorariului.

Reflectanții cari nu se vor prezenta în persoană, nu vor fi luați în considerare, prin urmare nici nu vor fi candidați.

Reflectanții la acest post sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu: a) estras din matricula botezațiilor respective matricula civilă; b) diploma de învățător; c) atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány); d) atestat de conduită subscris și de parohul local — adresate comitetului parohial din Chitighaz — să le subștearnă ofic. protopopesc în Chișineu (Kisjenő, cottul Arad) având sub durata concursului să-se prezenteze în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, făcându-se astfel cunoscut și poporului.

Din ședința comit. paroh. ținută la 28 noemvrie (11 decemvrie) 1915.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, protopop, inspect. cerc. de școale.

—□—

3—3

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și revizite bisericești (potire, disc, ste-luță, candele, cruci, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	— 100 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea 100— 130 cor.	
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.